

Hänvisning
VN/13118/2024

Arbets- och näringsministeriet
Kirjaamo.tem@gov.fi

Kontaktperson
Dan Sundqvist, specialsakkunnig i integration

Ärende

Utlåtande gällande regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om främjande av integration

Ålands landskapsregering har av Arbets- och näringsministeriet beretts tillfälle att inkomma med ett skriftligt utlåtande gällande regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om främjande av integration. I propositionen föreslås det ändringar i lagen om främjande av integration (FFS 681/2023) som träder i kraft den 1 januari 2025.

Lagstiftningsbehörighet

Lagstiftningsbehörigheten i fråga om landskapsregeringen och under landskapsregeringen lydande myndigheter och inrättningar, kommunernas förvaltning, socialvård, undervisning och läroavtal samt främjande av sysselsättningen på vilka områden lagstiftningsbehörigheten jämlikt 18 § 1, 2, 4, 13, 14 och 23 punkterna i självstyrelselagen för Åland tillkommer landskapet. Till rättsområdena undervisning och främjande av sysselsättningen hör även lagstiftningen om yrkesvägledning och arbetsförmedling. Landskapslagarna gäller även näringsverksamhet på vilket område behörigheten jämlikt 18 § 22 punkten i självstyrelselagen med vissa undantag tillkommer landskapet. Med stöd av detta har lagtinget antagit landskapslag (ÅFS 2012:74) om främjande av integration.

Riket har enligt självstyrelselagens 27 § 21 punkt samt 29 § 1 mom. 6 punkt lagstiftningsbehörighet även i ärenden gällande övrig arbetsrätt samt arbetsavtal, med vissa undantag. Till rikets lagstiftningsbehörighet hör enligt 27 § 6 och 7 punkterna i självstyrelselagen förmynderskap, familjeförhållanden och barns rättsliga ställning.

Utlåtande

Ålands landskapsregering noterar med tillfredsställelse de föreslagna svenskspråkiga justeringarna i den aktuella propositionen. Med hänsyn till Ålands enspråkigt svenska status och det ansvar som detta medför. Det är av central betydelse att den svenska lagtexten är exakt och tydlig, för att garantera att lagstiftningen korrekt speglar de lagstadgade rättigheterna och skyldigheterna. Landskapsregeringen framhåller vidare vikten av att den

språkliga överensstämmelsen mellan den svenska och finska lagtexten upprätthålls på ett sätt som respekterar Ålands självstyrelse.

Ålands landskapsregering anser att den föreslagna förkortningen av ersättningstiden för utkomststödet från tre år till ett år medför betydande konsekvenser för Ålands kommuner. Dessa kommuner står inför särskilda utmaningar på grund av den begränsade storleken och den geografiska särprägel hos Åland. En förkortad kompensationsperiod kan leda till ökad ekonomisk belastning, vilket i sin tur kan påverka integrationen på Åland. Enligt nuvarande ersättningsstruktur har Kommunernas socialtjänst (KST) mellan åren 2021–2023 ersättas 127 975,06 euro för utkomststöd. Förkortningen kan också påverka kommunernas politiska vilja att ta emot kvotflyktingar och personer som får internationellt skydd. Ålands landskapsregering anser därför att kompensationsperioden för Åland bör kvarstå vid tre år eller att alternativa stödmekanismer utformas för att lindra den potentiella negativa påverkan för Åland. KST delar landskapsregeringens åsikt gällande att tiden för vilken ersättning av utkomststöd inte ska sänkas från 3 år till 1 år.

I 2 § nämns inte myndigheten Ålands hälso- och sjukvård i bestämmelserna om vilka som har rätt till ersättning i enlighet med 61–66 §§, trots att myndigheten omnämns i 61 §, 62 § och 65 §. Ålands landskapsregering anser att detta bör åtgärdas genom ett förtydligande i lagtexten.

Ålands landskapsregering vill framhålla att det är Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (AMS) som har det primära ansvaret för genomförandet av landskapets arbetsmarknadspolitiska verksamhet, och inte kommunerna på Åland. Detta ansvar omfattar bland annat genomförandet av den inledande kartläggningen och upprättandet av integrationsplaner i samverkan med kommunerna, i enlighet med landskapslagen om främjande av integration (ÅFS 2012/74).

Enligt landskapslagen om främjande av integration ska AMS påbörja den inledande kartläggningen för en invandrare som är arbetslös och registrerad som arbetssökande, förutsatt att det inte bedöms som uppenbart onödigt. Vidare ska AMS, i samarbete med invandraren, fastställa en integrationsplan som innefattar utbildning, arbetssökande samt mål och åtgärder som syftar till att stödja främja sysselsättningen. Integrationsplanen upprättas gemensamt av AMS, kommunen och invandraren och omfattar de sysselsättningsfrämjande åtgärder som riktas för integration av personer enligt 2 § 3 och 4 mom. i integrationslagen.

Ålands landskapsregering anser att det merarbete som uppstår för AMS vid mottagandet och integrationen av en person enligt 2 § 3 och 4 mom. bör ersättas på samma sätt som kommunerna i riket erhåller ersättning för motsvarande uppgifter. Därför föreslår landskapsregeringen att en teknisk revidering genomförs för att säkerställa att AMS erhåller

ersättning för det merarbete som uppstår inom ramen för integrationsarbetet, motsvarande den ersättning som tillfaller kommunerna i riket.

Ålands landskapsregering framhåller vikten av att de åländska kommunerna, Ålands hälso- och sjukvård samt AMS tillskrivs tillgång till det nya nationella informationssystemet. Denna åtkomst är avgörande för att säkerställa ett effektivt och korrekt informationsutbyte mellan Åland och riket. Systemet hanterar bland annat följande uppgifter: 1) personbeteckning, 2) namn och kontaktuppgifter, 3) uppgifter avseende ansökan och beslut om uppehållstillstånd, 9) uppgifter om anvisning till en kommun enligt 43 §, samt 10) uppgifter om de ersättningar som avses i kapitel 8. Tillgång till dessa uppgifter är av central betydelse för att upprätthålla en effektivitet i kommunernas och myndigheternas arbete med ersättningsförfarandet, förutsatt att systemet tillhandahålls på svenska. Kommunerna har också framhållit att ett sådant system skulle underlätta och effektivisera informationsutbytet mellan kommunerna, särskilt gällande invandrare som flyttar mellan riket och Åland.

Ålands landskapsregering vill emellertid understryka att de åländska kommunerna och myndigheterna, med hänvisning till självstyrelselagen 18 § 1 och 4 punkterna, inte kan tvingas att ingå i detta system. Ålands landskapsregering står till förfogande för att bistå i det fortsatta arbetet med en eventuell integrering av de åländska kommunerna och myndigheterna.

Med hänvisning till 66 §, önskar Ålands landskapsregering förtydliga att det bör framgå i 98 § att kommuner som tillhör Åland har rätt att beviljas ersättning för rese- och flyttkostnader samt återflyttningsbidrag för såväl en person som avses i 2 § 3 eller 4 mom. som för ett offer för människohandel.

Ålands kommunförbund och Kommunernas socialtjänst har hörts och deras synpunkter har beaktats i detta utlåtande. och

Minister

Arsim Zekaj

Specialsakkunnig i integration

Dan Sundqvist

FÖR KÄNNEDOM: Kommunernas socialtjänst
Ålands kommunförbund
